

Modernisták festményei, grafikái a várban

A *Modernista művészet Nagyváradon* című képzőművészeti kiállításon mintegy hatvan festmény és grafika szemlélhető meg a várban lévő Nagyvárad Városi Múzeumban.

„Habár Nagyvárad két világháború közötti művészeti örökségéről meglehetősen sokat tudunk, a korszakról alkotott világos és árnyalt képpel még adósok maradtunk. Kiállításunk ennek a nagyobb léptékű képnek a megrajzolásához szeretne hozzájárulni, illetve újabb perspektívákat kíván nyitni a korszak értelmezésében” – olvasható a tárlatismertető prospektusban. A kiállítás e sokrétű, különleges művészeti örökségbe nyújt bepillantást. A modernisták remekei szeptember 30-ig tekinthetők meg.

A tárlat júniusban nyílt meg a Nagyvárad Városszépítő Egyesület és a kolozsvári Quadro Galéria szervezésében a 10. Szent László Napok alkalmából. Kurátorai: Székely Sebestyén és Zuh Deodáth. Anyagának mintegy fele a Körösvidéki Múzeum művészeti gyűjteményéből származik, másik része pedig magángyűjteményekből. A következő művészek alkotásai láthatók a kollekcióban: Balogh István, Dömötör Gizella, Frigyes Marcell, Grünbaum Ernő, Kara Mihály, Leon Alex, Macalik Alfréd, Mund Hugó, Ruzicskay György, Tibor Ernő.

Az *Apokalipszis lovasai*
– Grünbaum Ernő
litográfiái

A Körösvidéki Múzeum gyűjteményéből és magángyűjtőktől válogatták össze a munkákat

A tárlat anyaga három teremben kapott helyet. Az első teremben, amint az a vernisszázson is elhangzott, olyan, inkább klasszikus stílusúnak számító műalkotások kerültek a falakra, melyek egy korabeli polgári lakás szalonjának, szobáinak falait díszíthették. Ilyenek például Tibor Ernő, Macalik Alfréd festményei, illetve Mund Hugó tájképei, aktjai. Dömötör Gizella kubista alkotásai arra hívják föl a figyelmet, hogy a váradi művészek a '20-as években elszakadtak a nagybányai és kolozsvári művészeti iskolák tájszemléletétől, gondolkodásmódjától. A művészek hangsúlyosabban reagáltak a korszak életérzéseire, társadalmi igazságtalanságaira.

A második teremben a két világháború közötti korszak fontos jelenségeit mutatják be. Egyfelől a technikai fejlődést, amelyet Ruzicskay György *Repülés* című festményével szemléltetnek. Másfelől pedig jó néhány műalkotás témája az akkori gazdasági világválság

Szeptember végéig látható a tárlat a várbeli galériában

Dömötör Gizella festményei

Festmények mellett grafikák is láthatók a tárlaton

következménye: a szegénység és a munkanélküliség.

A harmadik terembe azon alkotások kerültek, amelyek előre jelezték mindazon szörnyűségeket, amelyek a második világháborúban bekövetkeztek. Például Leon Alex *Bokszolók*

Leon Alex (Löwinger Sándor): *Férfi feketében*

című festménye döbbenetesen ábrázolja a holokauszt előérzetét.

A modernista művészet erőteljes szociális és stílári érzékenységet jelent, ugyanakkor fogékonyságot, nyitottságot az új művészeti kifejezésformák iránt. A kurátorok elsősorban olyan képzőművészeti munkákat válogattak be a tárlat anyagába, melyek az avantgárdhoz köthetők, és amelyek szociális érzékenységről tanúskodnak.

A festmények mellett a grafikák is különlegeseek. Több alkotó is szoros kapcsolatban volt a váradi nyomdaiparral. Amint az ismertetőben olvasható: „Nagyvárad nyomdaipari szempontból nagyhatalom maradt. A Sonnenfeld-nyomda több szempontból is hatással volt a művészetre. Egyrészt grafikai megrendelésekkel a művészek megélhetését segítette. Másrészt művészi mappák és önálló litográfiák kiadásával a váradi művészet jellegeré nézve is meghatározó módon járult hozzá a művek születéséhez.”

Fölösleges is tovább fűzni a szót. Kincsek ezek a ritkán látható alkotások a két világháború közötti művészeti élet szereplőitől. Irány tehát a vár, amíg még megtekinthető a modernisták kiállítása: szeptember végéig!

Tóth Hajnal